

بررسی آماری منابع سوالات قرابت معنایی عربی

در آزمون های سراسری عمومی ۸۴-۹۱

خلاصه در رشد آموزش معارف اسلامی (علمی-ترویجی)؛ شماره ۹۳، تابستان ۱۳۹۳؛ صص ۳۳ و ۳۴

هادی صفری *

چکیده

به گواهی آمار، درس زبان عربی یکی از دروس مشکل برای داوطلبان آزمون سراسری است. در چند سال اخیر، سؤالی مشابه سوالات قرابت معنایی درس ادبیات در درس عربی همه گروه‌های آزمایشی طرح شده است که در تحلیل‌ها از آن با عنوان مفهوم یاد می‌شود. برخلاف سایر سوالات درس عربی، معمولاً اطلاع از قواعد دستوری برای پاسخ‌دهی به این دسته از سوالات کافی نیست. در این مقاله سعی شده است تا با بررسی منبع طرح سوالات قرابت معنایی عربی، نکاتی برای کمک به داوطلبان در بالابردن درصد پاسخ‌گویی خود به سوالات درس عربی ارائه شود. نگارنده در این حوزه به نکات جالبی دست یافت؛ هرچند که مشکلاتی نیز در این راه وجود داشت. با وجود تلاش نگارنده، این مسأله هنوز جای تحقیق بسیاری دارد.

کلیدواژه‌ها: عربی، سوال مفهومی، قرابت معنایی، کنکور سراسری، کتاب‌های درسی دوره آموزش متوسطه.

-
- دانش‌آموز رشته علوم ریاضی و فنی مرکز پرورش استعداد‌های درخشان و پژوهشگران جوان شهید بهشتی شهرکرد
  - Email: [h.safari.hs\[at\]gmail.com](mailto:h.safari.hs[at]gmail.com)
  - Blog: hadisafari.blog.ir

مقدمه، اهمیت و پیشینه

با توجه به آمار پاسخ‌گویی داوطلبان آزمون سراسری در سال‌های اخیر، به طور کلی درس عربی در میان داوطلبان آزمون سراسری (جز اندکی که معمولاً جزء افراد برتر هر گروه آزمایشی به شمار می‌روند) مورد بی‌توجهی قرار گرفته است؛ به طوری که در آزمون سراسری سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱، «فقط یک درصد از داوطلبان رشته تجربی و ریاضی موفق به کسب نمره‌ای بالاتر از پنجاه درصد شده‌اند.» (منبع ۱) این موضوع باعث تأثیر بیشتر این درس بر روی نمره عمومی داوطلبان شده است.

در سال‌های اخیر، در تمام گروه‌های آزمایشی پرسش‌هایی با ساختار جدیدی طرح شده است که بی‌شبهت با پرسش‌های معروف به *قرابت معنایی* درس ادبیات فارسی نیست و در تحلیل آزمون‌ها معمولاً با عنوان پرسش‌های مبحث مفهوم شناخته می‌شوند. در چند سال اخیر، معمولاً پرسش‌های پنجم یا ششم به این دسته از سوالات اختصاص داشته است.

پاسخ‌دهی به بیشتر سوالات درس عربی در کنکور سراسری وابسته به دانش گرامری و اطلاع از قواعد زبان عربی است؛ چنان که به عقیده ساداتی‌نژاد «تسلط بر پرسش‌های ترجمه و تعریب وابسته به تسلط شما بر تکنیک‌های ترجمه و قواعد است و نیازی به حفظ کردن معنای لغات و ... نیست!» (همان) اما پاسخ به پرسش‌های قرابت معنایی به سبب طراحی خاص سؤال و استفاده از آیات قرآن، امثال و حکم رایج در زبان عربی و نیز اشعار عربی قدیم و جدید نیازمند اطلاع دقیق از معنای عبارات کتاب است و دانش گرامری برای پاسخ به این دسته از سوالات کافی نیست.

متأسفانه در برخی تحلیل‌ها از پرسش‌های کنکور سراسری این دسته از سوالات نادیده گرفته شده‌اند یا در بررسی آن‌ها سهل‌انگاری صورت گرفته است. نگارنده در بررسی خود موفق به یافتن تحلیل جداگانه یا کاملی برای این سوالات نشد.

منبع سوالات درس عربی کنکور سراسری (گروه‌های آزمایشی غیر از علوم انسانی^۱) در سال‌های اخیر، کتاب‌های عربی ۲ سال دوم رشته‌های ریاضی-فیزیک و علوم تجربی و عربی ۳ سال سوم رشته‌های ریاضی-فیزیک و علوم تجربی بوده است. نگارنده تصمیم گرفت که با بررسی و تحلیل آماری سوالات قرابت معنایی گروه‌های آزمایشی غیر از علوم انسانی در کنکور سراسری، اهمیت هر یک از این دو کتاب و نیز بخش‌های مختلف کتاب‌های درسی برای طراحان این دسته از پرسش‌ها را معین کند تا به یاری خدا بتوانند داوطلبان را در افزایش درصد پاسخ‌دهی به پرسش‌های این درس یاری نماید.

روش کار و مشکلات موجود

به علت عدم دسترسی به سوالات سال‌های قبل و نیز اهمیت بیشتر این دسته از سوالات در سال‌های اخیر، جامعه آماری سوالات سال‌های تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ تا ۹۲-۱۳۹۱ در نظر گرفته شد. سپس با توجه به هدف تحقیق (عبارات دارای ابهام یا نکته خاص) جامعه بازهم محدود تر گردید: چون بیشتر عبارات بحث‌برانگیز در صورت سوالات قرار داشتند و گزینه‌ها معمولاً واضح بودند، تنها عبارات‌های موجود در صورت پرسش‌ها و نیز عبارات گزینه‌های سؤالاتی که هر گزینه شامل یک متن و یک مفهوم یا توضیح بود (مانند سؤال ۱۷) در آمارگیری لحاظ شد. برای حفظ صحت اطلاعات، در جدول فراوانی هر گزینه برابر ۰/۲۵ در نظر گرفته شد تا ارزش هر سؤال در جدول فراوانی برابر ۱ باقی بماند. در این مرحله (با توجه به عدم طرح سؤال مرتبط در برخی سال‌های ابتدایی مورد مطالعه و با احتساب موارد تکراری) جامعه آماری شامل ۲۷ عضو بود.

به دلیل کوچک بودن جامعه آماری، نگارنده روش سرشماری را برای مطالعه انتخاب نمود.

در وهله اول، پرسش‌های مربوط از دفترچه سوالات عمومی چهار گروه آزمایشی موردنظر (گروه‌های آزمایشی غیر از علوم انسانی) در سال‌های تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ تا ۹۲-۱۳۹۱ استخراج گردید. در مرحله بعد، نگارنده به یافتن منبع هر یک از عبارات پرداخت. در این

1 شامل گروه‌های آزمایشی: ۱. علوم ریاضی و فنی ۲. علوم تجربی ۳. زبان‌های خارجی و ۴. هنر

بررسی آماری منابع سوالات قرابت معنایی عربی در آزمون های سراسری عمومی ۸۴-۹۱ ..... هادی صفری

زمینه - با توجه به عدم دسترسی به نسخه الکترونیکی با قابلیت جست‌وجو از کتاب‌های درسی مربوط - در وهله اول از روش جست‌وجوی دستی استفاده شد. در سایر موارد از نمونه سوال‌های امتحانی موجود در اینترنت برای یافتن کتاب مربوط به هر عبارت استفاده شد. در مرحله آخر، درباره برخی سوالات کنکور ۹۱ به تحلیل و نیز پاسخ‌نامه تشریحی کانون فرهنگی آموزش (منابع ۲ و ۳ و ۴) استفاده شد که البته چندان مؤثر نبود.

تنها منبع یافت شده برای عبارت سؤال ۱۱، کتاب عربی ۱ و ۲ دوره پیش‌دانشگاهی رشته علوم انسانی (منبع ۵، ص ۶۱، تمرین‌های درس هفتم) بود. با توجه به خارج بودن از محدوده منابع طرح سوال، این مورد از جامعه کنار گذاشته شد. همچنین منبع طرح سؤال ۲۶ در پاسخ‌نامه تشریحی آزمون (کانون فرهنگی آموزش) درس اول عربی ۳ ذکر شده بود. با توجه به یافت نشدن منبع این عبارت توسط مولف، این مورد نیز از جامعه آماری حذف شد تا اندازه آن به ۲۵ کاهش پیدا کند.

همچنین عبارت «لا تترك الدنيا بذريعة الحصول علي الآخرة!» که چندین بار تکرار شده بود، دقیقاً یافت نشد اما عبارتی با مفهوم و ظاهر بشیار شبیه در عربی ۳ یافت شد که معادل آن در نظر گرفته شد.

از طرف دیگر، گاهی عبارتی در چند جا تکرار شده بود؛ به عنوان نمونه عبارت «من طلب العلي سهر الليالي!» (مربوط به سوال ۲) علاوه بر منبع ذکر شده (عربی ۲، ص ۸۹: مبحث کارگاه ترجمه) در درس دیگری (عربی ۲، ص ۱۰۹: متن درس) نیز یافت شد. در این مورد و موارد مشابه، به اجبار و به دلیلی مانند حفظ صحت نسبی محاسبات آماری، تنها یکی از این موارد در بررسی به حساب آمد. لازم به ذکر است کتاب‌ها درسی مورد استفاده در این مطالعه، نسخه چاپی عربی ۲ (منبع ۸) و نسخه الکترونیک عربی ۳ (منبع ۶) بود.

تحلیل داده‌ها

در این مرحله - با توجه به بخشی که سؤال از آن طرح شده بود - علاوه بر طبقه بندی منابع به عربی ۲ و عربی ۳ (با روشی که در بخش قبل تشریح شد)، سوالات از لحاظ منبع به پنج دسته (۱. متن درس‌ها ۲. کارگاه ترجمه ۳. حول النص (سوالات پس از متن درس) ۴. تمرین‌ها ۵. قواعد) تقسیم شد.

متغیر مورد استفاده کیفی بود و ترتیبی میان دسته‌های تقسیم‌بندی دوم وجود نداشت، بنابراین انجام برخی محاسبات و تحلیل‌های آماری ممکن نبود.

جهت شرح و تبیین بهتر مطالب، در پیوست ۱ داده‌های خام، در پیوست ۲ جداول فراوانی، در پیوست ۳ نمودارها و در پیوست ۴ سوالات استخراج شده ذکر گردیده است.

مشاهده می‌شود که حدود سه چهارم سوالات از عربی ۳ طرح شده است؛ این اختلاف بسیار بارز است.

از طرف دیگر بخش اعظم سوالات از متن درس‌ها و بعد از تمرین‌ها مطرح شده است؛ این موضوع نشانگر اهمیت بیشتر متن درس‌ها و تمرین‌ها است. در مرحله بعد کارگاه ترجمه و حول النص و در رده بعدی مثال‌های بخش آموزش قواعد قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

نگارنده با بررسی نتایج این مطالعه، به نتایج زیر دست یافت:

۱. سوالات بیشتری از کتاب عربی ۳ عمومی طرح شده است. (در مقایسه با عربی ۲ عمومی) این مسأله نشان‌دهنده اهمیت بیشتر این کتاب نسبت به کتاب عربی ۲ است.

۲. بیشتر پرسش‌ها از متن درس‌ها و در رده بعد (با اختلاف زیادی) از تمرین‌ها طرح شده است؛ پس شرکت‌کنندگان آزمون سراسری باید برای پاسخ‌دادن به سوالات قرابت معنایی عربی، به این بخش‌ها توجه بیشتری بکنند؛ هر چند که طرح سؤال از حول النص،

بررسی آماری منابع سوالات قرابت معنایی عربی در آزمون های سراسری عمومی ۸۴-۹۱ ..... هادی صفری

کارگاه ترجمه و حتی مثال‌های بخش آموزش قواعد می‌تواند برای دانش‌آموزان و دبیران عربی دبیرستان مهم باشد. نکات مهم دیگری مانند طرح تعدادی از سوالات این بخش از آیات، امثال و اشعار، وجود اشعار فارسی در میان پرسش‌ها، استفاده از عبارات موجود در کتاب‌های درسی دیگر و... نیز وجود دارند که برای قضاوت درباره آن‌ها نیاز به تحقیقات جامع‌تر، کامل‌تر و تخصصی‌تری احساس می‌شود.

منابع و مآخذ

۱. ساداتی نژاد، سید محمدرضا؛ روش مطالعه عربی، جزوه کمک‌آموزشی مؤسسه آموزشی-فرهنگی گزینه دو، پنجشنبه ۱۴ دی ۹۱.
۲. کانون فرهنگی آموزش؛ پاسخ‌نامه تشریحی آزمون سراسری ۹۱ رشته علوم تجربی، منابع مشاوره مجازی: [HTTP://WWW.Kanoon.IR](http://WWW.Kanoon.IR)
۳. کانون فرهنگی آموزش؛ پاسخ‌نامه تشریحی آزمون سراسری ۹۱ رشته هنر، منابع مشاوره مجازی: [HTTP://WWW.Kanoon.IR](http://WWW.Kanoon.IR)
۴. کانون فرهنگی آموزش؛ تحلیل سوالات عربی آزمون سراسری ۹۱ رشته علوم تجربی از دو دیدگاه، منابع مشاوره مجازی: [HTTP://WWW.Kanoon.IR](http://WWW.Kanoon.IR)
۵. متقی‌زاده، عیسی و حمیدرضا میرحاجی و اباذر عباچی؛ عربی (۱) و (۲)- ۳۱۶/۱؛ چ ۱۸، تهران: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، ۱۳۹۱.
۶. متقی‌زاده، عیسی و حمیدرضا میرحاجی؛ عربی (۳)- ۲۵۴/۱؛ چ ۸، تهران: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، ۱۳۸۷ (نسخه الکترونیکی رشد^۲).
۷. مرکز انتشارات سازمان سنجش آموزش کشور؛ مجموعه پرسش‌ها و پاسخ‌های تشریحی درس زبان عربی (آزمون عمومی و اختصاصی) در آزمون‌های سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱؛ تهران: مرکز انتشارات سازمان سنجش آموزش کشور، ۱۳۹۱.
۸. میرحاجی، حمیدرضا و عیسی متقی‌زاده و مهدی ستاریان؛ عربی (۲)- ۲۲۴/۱؛ چ ۱۲، تهران: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، ۱۳۹۱.

پیوست ۱: داده‌های خام

سؤال	کتاب	صفحه	مبحث
ج.۱۷	۳	۷۹	ق
د.۱۷	۳	۸۲	ک
۱۸	۳	۱	م
۱۹	۲	۱۰۵	ت
۲۰	۳	۲۷	ت
۲۱	۳	۸۰	ت
الف.۲۲	۳	۸۶	م
ب.۲۲	۳	۸۷	ح
ج.۲۲	۳	۸۷	ح
د.۲۲	۳	۸۲	ک
۲۳	۳	۸۷	ح
الف.۲۴	۳	۷۹	ق
ب.۲۴	۳	۸۶	م
ج.۲۴	۳	۴۴	ت
د.۲۴	۳	۱	م
۲۵	۲	۸۵	ق
۲۶*	*	*	*
۲۷	۲	۱۰۵	ت

سؤال	کتاب	صفحه	مبحث ^۳
۱	۳	۴۵	ت
۲	۲	۸۹	ک
۳	۲	۱۱۸	ح
۴	۳	۸۶	م
۵	۳	۸۶	م
۶	۳	۸۶	م
۷	۳	۸۶	م
۸	۲	۸۳	م
۹	۲	۴۲	م
۱۰	۳	۹۹	م
۱۱*	*پیش انسانی	* ۶۱	* ت
۱۲	۳	۹۹	م
۱۳	۳	۱	م
۱۴	۳	۹۴	ت
۱۵	۳	۸۲	ک
۱۶	۳	۸۶	م
الف.۱۷	۳	۳۳	م
ب.۱۷	۳	۴۵	ت

جدول ۱

* به معنای حذف مورد از جامعه است. (ر. ک. روش کار و مشکلات موجود)

پیوست ۲: جداول فراوانی

p	f	F	مبحث
48,00	0,48	12	متن درس‌ها
26,00	0,26	6,5	تمرین‌ها
10,00	0,10	2,5	کارگاه ترجمه
10,00	0,10	2,5	حول النص
6,00	0,06	1,5	قواعد
100,00	1,00	25	مجموع
			متن درس‌ها
			مد

جدول ۲: فراوانی داده‌ها (بر اساس مبحث طرح سوال)

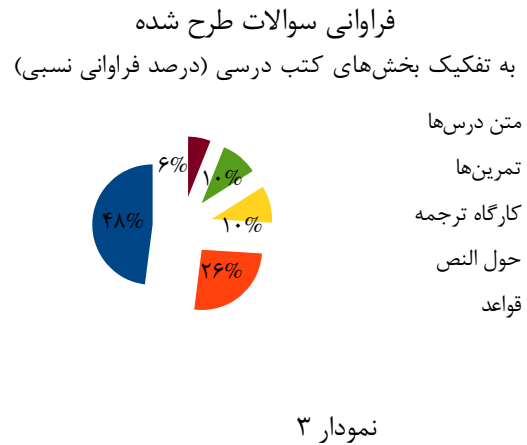
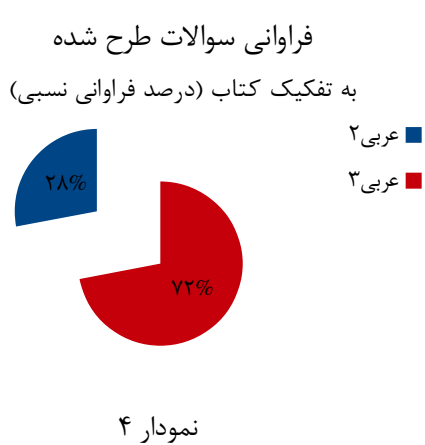
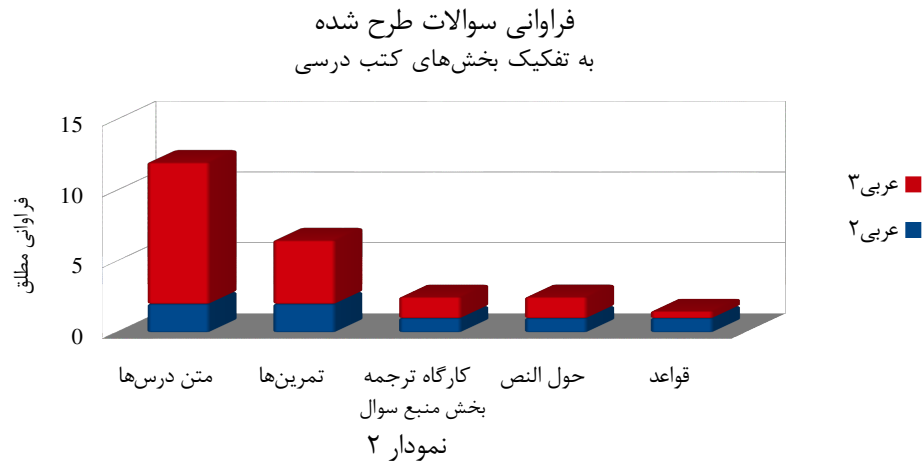
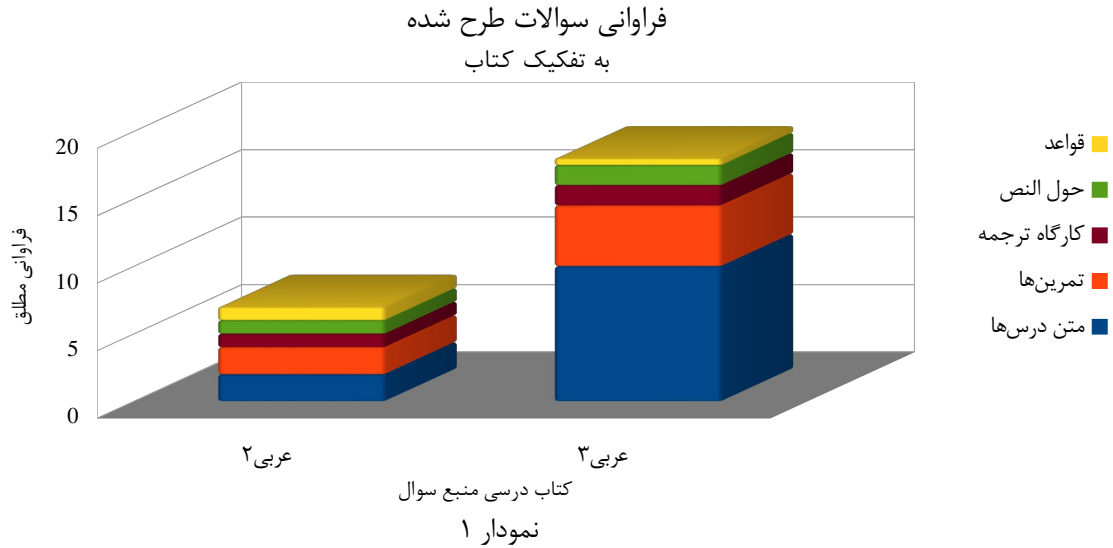
p	f	F	کتاب
28,0	0,280	7	عربی ۲
72,0	0,720	18	عربی ۳
100,0	1,000	25	مجموع
			مد
			عربی ۳

جدول ۳: فراوانی داده‌ها (بر اساس کتاب منبع سوال)

p	f	F	مبحث	کتاب
8,00	0,08	2	متن درس‌ها	عربی ۲
8,00	0,08	2	تمرین‌ها	عربی ۲
4,00	0,04	1	کارگاه ترجمه	عربی ۲
4,00	0,04	1	حول النص	عربی ۲
4,00	0,04	1	قواعد	عربی ۲
40,00	0,40	10	متن درس‌ها	عربی ۳
18,00	0,18	4,5	تمرین‌ها	عربی ۳
6,00	0,06	1,5	کارگاه ترجمه	عربی ۳
6,00	0,06	1,5	حول النص	عربی ۳
2,00	0,02	0,5	قواعد	عربی ۳
100,00	1,00	25	مجموع	

جدول ۴: فراوانی داده‌ها (به تفکیک کتاب‌ها و مباحث منبع پرسش)

پیوست ۳: نمودارها

پیوست ۴: سوالات استخراج شده

۱. «البئز أن تعمل في السرِّ عملَ العلانية.» الخطأ في المفهوم هو الإجتنب عن ... (رياضی ۸۴)
  - الف. التَّفاف
  - ب. الرِّياء
  - ج. الكِبْر
  - د. التَّلَوْن
۲. «من طلب العلي سهر الليالي!» عین الأقرب في المفهوم: (تجربى ۸۴)
  - الف. إنما اصل الفتى ما قد حصل!
  - ب. لن تبلغ المجد حتى تلعق الصبرا!
  - ج. من يعرف المطلوب يحقر ما بذل!
  - د. إن كنت تطلب عزًّا فاجتنب سوءًا!
۳. «كلّ نفس بما كسبت رهينة.» الصحيح في مفهوم العبارة: (هنر ۸۴)
  - الف. الأمر الذي ينجينا هو العمل!
  - ب. كلّ إنسان مسؤول عن عمله!
  - ج. كلّ ما كسبنا من الخيرات فلأنفسنا!
  - د. الإنسان حافظ ما يجمع من الأعمال!
۴. «ربّ ظمأن بصفو الماء غصّ.» المفهوم الصحيح للعبارة: (زبان ۸۴)
  - الف. العطشان يموت بسبب حزنه لا عطشه!
  - ب. عسي أن تحبّوا شيئاً و هو شرّ لكم!
  - ج. الماء الخالص يستبب صفاء أكبادنا و رفع أحزاننا!
  - د. في العطشان إضافة إلي العطش الغضة و الكبابة!
۵. «من بادر الصيد في الفجر قنص!» عین الأقرب في المفهوم: (رياضی ۸۶)
  - الف. علي الصيادين أن ينقصوا في الوقت المعين!
  - ب. يجب علينا أن نبادر بأعمال الخير في أوّل الصباح!
  - ج. الإنسان الذي يقوم بأعماله بدون تأخير فهو ناجح!
  - د. إنّ أحسن الأعمال للصيد أن يذهب إلي الصيد عند الفجر!
۶. «ربّ ظمأن بصفو الماء غصّ!» عین الصحيح في المفهوم العبارة: (تجربى ۸۶)
  - الف. جميع الأحيان يغصّ الظمأن بالماء!
  - ب. من يشعر بالغصّ فليشرب صفو الماء!
  - ج. ليس كلّ شيء نحيته مفيداً لنا!
  - د. نرجو نفع كلّ شيء ليس في ضرر!
۷. «و اترك الحرص تعش في راحة»
  - الف. الحرص لايسبب حياة أفضل!
  - ب. قلمّا نال مناه من حرص» عین الخطأ في مفهوم البيت: (هنر ۸۶)
  - ج. الحرص لا يغيّر الرزق المقسوم!
  - د. الحرص مفتاح السوء، يجعل صاحبه قلقاً!
۸. «غزاة لئن قتلوا وردنا فلن يقتلوا الحلم في الياسمين» المقصود من البيت: (زبان ۸۶)
  - الف. بالهدم و التخريب لايقدر العدو أن يغصب مدننا و حدائقنا!
  - ب. الأههات بموت أزواجهنّ لايتبعن و لايتركن الصبر و الإستقامة!
  - ج. إن قام العدو بقتل أعزّائنا فلن يقدر علي إدخال حالة الأمن و السلام في قلوب شعبنا!
  - د. بقتل شبابنا و أصفالنا لايستطيع العدو أن يسيطر علينا و يخرج الأمل من قلوب جيلنا!
۹. «لاتقل أصلي و فصلي أبداً»
  - الف. و ما الله بغافل عما تعملون.
  - ب. بقدر الكدّ تكتسب المعالي!
  - ج. كلّ نفس بما كسبت رهينة.
  - د. إنّما أصل الفتى ما قدحصل!» عین الأقرب إلي مفهوم البيت: (تجربى ۸۷)
۱۰. «لا تترك الدنيا بذريعة الحصول علي الآخرة!» الصحيح عن مفهوم العبارة: (هنر ۸۷)
  - الف. الحصول علي الآخرة ذريعة مفيدة للإنسان.
  - ب. مفتاح الوصول إلي الإخرة في الدنيا.
  - ج. لاتحصل علي الآخرة إلّا بترك الدنيا.
  - د. ترك الدنيا مقدمة لترك الآخرة.

۱۱. « تَبَّتْ علي حفظ العهود قلوبنا! » عین غیر المناسب في المفهوم: (زبان ۸۷)
 الف. لادين لمن لا عهد له!
 ب. الكريم إذا وعد وفي!
 ج. إنَّ الوفاء سجية المؤمن!
 د. من وعدك فقد شغلك!
۱۲. « لا تترك الدنيا بذريعة الحصول علي الآخرة! » عین الخطأ عن مفهوم العبارة: (رياضی ۸۸)
 الف. يكتسب ما في الآخرة بما في هذه الدنيا!
 ب. يجب أن تكون الدنيا وسيلة لكسب الآخرة!
 ج. يجب عليك أن تعمل في الدنيا للآخرة!
 د. لا تحصل علي الآخرة إلا بترك الدنيا!
۱۳. « متي ما تلق من تهوي دع الدنيا و أهملها! » المقصود من العبارة هو: (تجربی ۸۸)
 الف. عدم التحسر علي الدنيا
 ب. تعظيم شعائر الله في الدنيا
 ج. تقصير الأمل في الدنيا
 د. عدم إجتماع حب الله و حب الدنيا
۱۴. « و ما المال و الأهلون إلا و دائع و لا بدَّ يوماً أن تردَّ الودائع » عین الأقرب إلي المفهوم: (هنر ۸۸)
 الف. طلب المال بالكفاف و الإهتمام بالأهلين
 ب. التشجيع علي أداء الوديعة و الأمانة إلي صاحبهما
 ج. ترك المال و الثروة و الأهلين لهذه الدنيا
 د. عدم الحزن و التحسر علي ما فات في هذه الدنيا
۱۵. « و لو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك » عین الأقرب إلي مفهوم الآية الكريمة: (زبان ۸۸)
 الف. الناس لا يحبون الراضي عن نفسه.
 ب. الإبتعاد عن الإفراط و التفریط في مداراة الناس
 ج. كأن إرضاء الناس غاية لا تدرك.
 د. الإبتعاد عن الأخلاق السيئة عند مواجهة الناس
۱۶. « قديصر الشيء ترجو نفعه رب ظمأن بصفو غصن » عین المناسب في المفهوم: (رياضی ۸۹)
 الف. عسي أن تکرهوا شيئاً و هو خير لكم.
 ب. سيجعل الله بعد عسر يسرا.
 ج. عسي أن تحبوا شيئاً و هو شر لكم.
 د. لا تقنطوا من رحمة الله.
۱۷. عین الخطأ في المفهوم: (تجربی ۸۹)
 الف. « إنا خلقناكم من ذكر و انثي: » إعلم أنّ لكلّ شيء قرين المادّة!
 ب. « البرّ أن تعمل في السرّ عمل العلانية! »: إعلم أنّك مسؤول عن عملك!
 ج. « لا خير في وُدّ امرئ متلّون! »: علي الإنسان أن تكون سريره و علانيته واحدة!
 د. « و لو كنت فظاً غليظ القلب لانضوا من حولك! »: من عدب لسانه كثر إخوانه!
۱۸. « متي ما تلق من تهوي دع الدنيا و أهملها! » عین غير المناسب في المفهوم: (هنر ۸۹)
 الف. حبّ المحبوب و حبّ الدنيا لا يجتمعان!
 ب. عدم الغفلة عن الذي نحته في جميع الأحوال و الأوضاع!
 ج. من يحبّ المطلوب يحقر ما كان غيره!
 د. ترك الدنيا و ما فيها إذا لا تريد الحصول علي العقبي!
۱۹. « أ حسب الناس أن يُتركوا أن يقولوا ءامناً و هم لا يفتنون؟! » عین المناسب في المفهوم: (زبان ۸۹)
 الف. ز امتحان شود حال هر کسی معلوم
 ب. تا مرد سخن نگفته باشد عيب و هنرش نهفته باشد
 ج. چه حاجت است عيان را به استماع بيان؟!
 د. روان را رنج بيهوده نمايي که چندين آرموده آزمايي
۲۰. « و عباد الرحمن الذين يمشون علي الأرض هونا » عین غير المناسب في المفهوم: (رياضی ۹۰)
 الف. إعجاب المرء بنفسه دليل علي ضعف قلبه.
 ب. أغصان الأشجار المثمرة تميل نحو الأرض أكثر!
 ج. افتادگی آمسوز اگـر طالب فيضي
 د. ره رو آن نيست که گه تند و گه آهسته رود
 هـ. هرگز نخورد آب زميني که بلند است
 ز. ره رو آن است که آهسته و پيوسته رود

۲۱. «إنَّ الأحمق يصيب بحمقه أعظم من فجور الفاجر!» عین الأقرب في المفهوم: (تجربی ۹۰)
الف. یا عجباً! هل تظنّ أنّ حمق الجاهل أقلُّ ضرراً من فسق الفجور؟! ب. لاتستشر الأحمق في أمورك لأنه يجعلك في زمرة

الفاجرین!

ج. أعظم الناس حمقا من يجعل زمام أموره بأيدي الفاجر!
د. إن اتَّخذنا الإنسان الفاجر الأحمق خليلاً، فإننا نعدّ مثله!

۲۲. عین الخطأ في المفهوم: (هنر ۹۰)

الف. «إنما الدنيا خیال عارض!»: دنیا را هر طور بگیری می گذرد!

ب. «و المرء بالجبن لا ینجو من القدر!»: با قضا سود کی کند حذرت؟!

ج. «إن الحياة دقائق و ثوان!»: حاصل از حیات ای دل یک دم است تا دانی

د. «إنَّ من كسر مؤمناً فعليه جبره!»: تبجیل المؤمن مثل احترام بیت الله!

۲۳. «في الجبن عارٌ و في الإقدام مكرمة» و المرء بالجبن لا ینجو من القدر» عین غیر المناسب في المفهوم: (زبان ۹۰)

الف. با قضا کارزار نتوان کرد
ب. چو قضا آید چه سود از احتیاط؟!

ج. گر نگهدار من آن است که من می دانم
شیشه را در بغل سنگ نگه می دارد

د. ز دشمن کی حذر جوید هنرجوی؟!
ز دریا کی بپرهیزد هنرجوی؟!

۲۴. عین الخطأ في المفهوم: (ریاضی ۹۱)

الف. «لا خیر في وء امرئ متلون.»: لا فائدة في من تختلف سريرته عن علانيته.

ب. «رب ظمأن بصفو الماء غص!»: لا خیر في الأمال التي تضرننا لإتھا تهلكنا بعض الأحيان.

ج. «البز أن تعمل في السر عمل العلانية.»: قلب المؤمن كنوز الأسرار فإعلانها خلاف البز.

د. «متي ما تلق من تهوي دع الدنيا و أهملها!»: إن دخلت محبة الخالق في القلب يخرج حبّ الامور الدنيوية منه.

۲۵. «من جدّ وجد!» عین الخطأ في المفهوم: (تجربی ۹۱)

الف. من يعمل مثقال ذرة خیر يره.
ب. تا شب نروی روز به منزل نرسی!

ج. من طلب العلي سهر الليالي.
د. نیابد مراد آن که جوینده نیست!

۲۶. «طبيب يداوي الناس و هو مريض!» عین غیر المناسب في المفهوم: (هنر ۹۱)

الف. پندم چه دهی نخست خود را
ب. درد در عالم ار فراوان است

ج. پزشکی که باشد به تن دردمند
ز بیمار چون بازدارد گزند؟

د. پزشکی که خود باشدش زردروی
از او داروی سرخ رویی مجوی

۲۷. «أ حسب الناس أن يتركوا أن يقولوا آمنا و هم لا يفتنون؟!» عین غیر المناسب في المفهوم: (زبان ۹۱)

الف. آتش کند پدید که عود است یا حطب
ب. حاسبوا أنفسكم في الدنيا قبل أن تحاسبوا!

ج. بر امتحان کردن ضرری مترتب نشود
د. يُعرف الإيمان المرء عند الإمتحان الإلهي!